

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

1 (21)

Tässä selvityksessä kerromme seuraavista aiheista:

■ 1. Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen	1
■ 2. Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner	2
■ 3. Selvityksen tausta	4
■ 4. Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö	4
■ 5. Analyysi lisäetujen jakamista koskevista tavoitteista ja näiden toteutumisesta	13
■ Liitteet	20

1. Lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutuminen

1.1 Finanssivalvonnan arvio

Finanssivalvonnan arvio kohtuusperiaatteen toteutumisesta on seuraava:

- Kohtuusperiaatteeseen liittyvä jatkuvuusperiaate yleisesti toteutui, ja yhtiöt noudattivat vahvistamia lisäetujen jakoperiaatteita.
- Yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen mukaisesti kohtuullisuuden asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken.
- Yhtiöiden kohtuusperiaatteesta ja sen toteutumista antama informaation laatu vaihteli.
- Ylijäämän jakautumista vakuutusosastajien ja omistajien kesken ei juuri ole käsitelty, vaikka sitä aikoinaan vakuutusyhtiölakia uudistettaessa lain perusteluissa edellytettiin.

1.2 Yleistä

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaate liittyy henkivakuutusyhtiön ylijäämän jakamiseen toisaalta asiakkaiden ja toisaalta asiakkaiden ja yhtiön omistajien kesken. Finanssivalvonta tekee vuosittain selvityksen kohtuusperiaatteen toteutumisesta.

Kohtuusperiaatteen tarkastelun lähtökohtana ovat yhtiön julkaisemat ja hallituksen hyväksymät lisäetutavoitteet.

Yhtiöille tuli velvoite julkaista kohtuusperiaateinformaatiotaan vuoden 2008 alusta. Vertailuaineistoa on siis yhdeksältä vuodelta. Asiakkaille annettu kokonaistuottotaso on tuona aikana pääsääntöisesti ylittänyt yhtiöiden käyttämät vertailutuotot.

Henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteeseen liittyy myös jatkuvuusperiaate, mikä tarkoittaa, että yhtiön tulee pyrkiä turvaamaan lisäetujen tason jatkuminen tulevaisuudessa. Huonoinakin vuosina tulee pyrkiä takaamaan lisäedut, joten tähän tulee varautua hyvinä vuosina. Samaa vaatimusta ei ole osakkeenomistajille jaetun voiton – osinkojen, sijoitetun vapaan oman pääoman palautusten ja takuupääoman koron – osalta. Osakkeenomistajien osuutta rajoittavat kuitenkin vakuutusosastajille varattavat tulevat lisäedut. Lisäetujen tason ei tule siten vaihdella yhtä voimakkaasti kuin yhtiön tuloksen.

Jatkuvuusperiaatetta on analysoitu vertaamalla kokonaistuottoja joukkovelkakirjojen tuottoihin.

Finanssivalvonnan analyysien mukaan yhtiöiden lisäetujen jakopolitiikat vaihtelevat paljonkin. Yhtiöiden säästö- ja

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

2 (21)

eläkevakuutuksilleen myöntämät asiakashyvytykset ovat kuluneiden yhdeksän vuoden aikana laskeneet vähitellen. Kuitenkin kokonaistuotot ovat keskimäärin ylittäneet sekä kuluttajahintojen muutoksen että markkinoilta saatavan korkotuoton.

Vuoden 2016 lopussa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomi lopetti vakuutusliiketoimintansa. Yhtiön vakuutuskannat siirrettiin edeltävinä vuosina vaiheittain muihin vakuutusyhtiöihin: ryhmäeläkevakuutuskanta vuonna 2014 Mandatum Henkivakuutusyhtiölle sekä säästöhenkivakuutuskanta vuonna 2015 ja yksilöllisten eläkevakuutusten kanta vuonna 2016 OP-Henkivakuutus Oy:lle. Osa Suomen asiakkaita on saanut vuosien aikana huomattavat lisäedut ja ovat yhä edelleen oikeutettuja perustekorona lisäksi annettaviin lisäetuihin. Koska tämän ja eräiden muiden eriytettyjen vakuutuskantojen lisäedut poikkeavat muiden vakuutuskantojen lisäeduista, selvityksessä esitetään tietoja erityisesti ilman eriytettyjä vakuutuskantoja mutta eräissä tapauksissa erikseen myös eriytettyjen vakuutuskantojen kanssa. Yleisesti voidaan todeta, että vakuutuskantojen ja näitä kattavien sijoitusten eriyttäminen on kohtuusperiaatteen mukaista, koska tällöin voidaan tarkemmin ottaa huomioon vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.

Lisää tietoa kohtuusperiaatteesta on Finanssivalvonnan julkaisemassa dokumentissa ”Mistä kohtuusperiaatteen ja yhtiöiden lisäetujen jakamisessa on kysymys?”, joka löytyy Finanssivalvonnan verkkosivuilta ([Finanssivalvonta.fi > Julkaisut ja tiedotteet > Analyysit, selvitykset ja tutkimukset > Henkivakuutus](#)).

Lisätietoja antaa johtava matemaatikko *Jari Niittuinperä*, puhelin 09 831 5517.

2. Förverkligandet av målsättningarna för utbetalningen av tilläggsförmåner

2.1 Finansinspektionens bedömning

Finansinspektionen gör följande bedömning av bolagens iakttagande av skälighetsprincipen:

- Kontinuitetsprincipen i samband med skälighetsprincipen iaktogs på det stora hela och bolagen följde de principer för fördelning av tilläggsförmåner som de själva fastställt.
- Bolagen hade beaktat skäligheten mellan kundernas olika försäkringar i enlighet med skälighetsprincipen.
- Kvaliteten på bolagens information om skälighetsprincipen och iakttagandet av principen varierade.
- Fördelningen av överskottet mellan försäkringstagarna och ägarna tas överlag sällan upp, trots att detta var ett av kraven i motiveringarna till lagen när försäkringsbolagslagen reviderades.

2.2 Allmänt

Livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör ihop med fördelningen av livförsäkringsbolagets överskott å ena sidan mellan kunderna och å andra sidan mellan kunderna och bolagets ägare. Finansinspektionen utför årligen en utredning om iakttagande av skälighetsprincipen.

Bedömningen av skälighetsprincipen baserar sig på målsättningarna för tilläggsförmåner som bolagen har delgivit och deras styrelser har godkänt.

Bolagen ålades att ge ut information om skälighetsprincipen från och med början av 2008. Därmed finns det jämförelsematerial från nio år. Under denna tid har nivån på den totala avkastningen till kunderna i regel överskridit de referensavkastningar som bolagen tillämpat.

Till livförsäkringsbolagens skälighetsprincip hör även kontinuitetsprincipen, vilket innebär att bolaget ska sträva efter att trygga kontinuiteten av nivån av tilläggsförmåner i framtiden. Även under dåliga år bör man sträva efter att garantera tilläggsförmånerna och detta ska man förbereda sig för under de goda åren. Samma krav gäller inte aktieägarnas utdelning – dividender, återbäring av fonden för inbetalat fritt eget kapitaloch garantikapitalets

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

3 (21)

ränta. Aktieägarnas andel begränsas ändå av de för försäkringstagarna reserverade framtida förmånerna. Nivån på tilläggsförmånerna ska inte variera lika kraftigt som bolagets resultat.

Kontinuitetsprincipen har analyserats genom att jämföra den totala avkastningen med avkastningen på obligationer. Enligt Finansinspektionens analyser förekommer stora skillnader i bolagens kundgottgörelsepolicyn. Bolagens kundåterbäringar på spar- och pensionsförsäkringar har successivt minskat under de senaste nio åren. De har i genomsnitt överstigit både konsumentprisförändringen och ränteavkastningen på marknaden.

Vid slutet av 2016 upphörde Ömsesidiga Försäkringsbolaget Suomi med sin försäkringsverksamhet. Bolaget hade under åren förut stegvis överlåtit sitt försäkringsbestånd till andra bolag: gruppensionsförsäkringarna till Mandatum Livförsäkringsaktiebolag 2014 och sparlivförsäkringarna och de individuella pensionsförsäkringarna till OP-Livförsäkrings Ab 2015 respektive 2016. En del av kunderna i Suomi-bolaget har beviljats ansevärd tilläggsförmåner under årens lopp och är alltså berättigade till tilläggsförmåner utöver beräkningsräntan. Eftersom tilläggsförmånerna för detta och vissa andra avskilda försäkringsbestånd avviker från tilläggsförmånerna för övriga försäkringsbestånd, redovisas uppgifter särskilt exklusivt avskilda försäkringsbestånd men i vissa fall också inklusive avskilda försäkringsbestånd. Det kan allmänt

konstateras att det är förenligt med skälighetsprincipen att avskilja försäkringsbestånd och motsvarande investeringar, eftersom det ger möjlighet att noggrannare beakta beloppet av och uppkomstsättet för överskottet från försäkringarna.

Följande bolag har publicerat en svenskspråkig utredning om iakttagandet av skälighetsprincipen: Aktia Livförsäkring Ab, Försäkringsaktiebolaget Liv-Alandia, Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv, LokalTapiola Ömsesidigt Livförsäkringsbolag, Mandatum Livförsäkringsaktiebolag, Nordea Livförsäkring Finland Ab och OP-Livförsäkrings Ab.

Utöver ovan nämnda utredningar ger Finansinspektionen detaljerade motiveringar till sina bedömningar på finska i punkterna 3–5 i denna utredning. I bilaga 1 uppräknas de bolag som deltagit i utredningen dem både på finska och på svenska och förkortningarna som använts för. I bilaga 2 uppräknas de diagram och tabeller som ansluter sig till utredningen.

Närmare information om skälighetsprincipen finns i Finansinspektionens dokument "Vad handlar iakttagandet av skälighetsprincipen och utdelningen av tilläggsförmåner i bolagen om?", som finns på Finansinspektionens webbplats (Finansinspektionen.fi > [Press & publicerat](#) > [Analyser, undersökningar & studier](#) > [Livförsäkring](#)).

Ytterligare information ges av ledande matematiker *Jari Niittuinperä*, telefon 09 831 5517.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

4 (21)

3. Selvityksen tausta

Tämä selvitys perustuu sekä tilinpäätöksen mukaisiin että vakuutusyhtiöiden Finanssivalvonnalle erikseen toimittamiin tietoihin vuodelta 2016. Vertailu on tehty ajanjaksolta 2008–2016.

Finanssivalvonta kerää henkivakuutusyhtiöiltä vuosittain vakuutuksia koskevaa tilastoaineistoa, jota on käytetty selvityksessä kohtuusperiaatteen toteutumisesta. Lisäksi selvityksessä vertaillaan yhtiöiden verkkosivuillaan julkaisemia lisäetujen jakamista koskevia tavoitteita sekä selvityksiä lisäetujen jakamista koskevien tavoitteiden toteutumisesta.

Vaikka tarkastelujakso onkin kalenterivuosi, käytännössä yhtiöiden tilinpäätösinformaatio valmistuu myöhemmin keväällä. Jotta yhtiöiden verkkosivut olisi ehditty päivittää, tiedot selvitystä varten on haettu 9.6.2017.

Tässä selvityksessä julkaistaan koko vakuutusalan tietojen lisäksi myös yhtiökohtaisia tietoja. Selvityksessä ovat mukana kaikki suomalaiset henkivakuutusyhtiöt, jotka ovat taanneet jollekin vakuutuskantansa osalle jonkin minimituoton (liite 1). Yksinkertaisuuden vuoksi selvityksessä käytetään vakuutusyhtiöiden virallisten nimien sijasta lyhempää nimitystä.

4. Henkivakuutusyhtiöiden ylijäämä ja sen käyttö

4.1 Johdanto

Henkivakuutusyhtiön sijoitustoiminnan tuloksellisuus ja yhtiön vakavaraisuusasema ovat keskeisiä tekijöitä lisäetujen tasoa määrittäessä. Seuraavassa on yleiskatsaus näihin tekijöihin vuosina 2008–2016 koko vakuutussektorin sekä kohtuusperiaatteen kannalta. Lopuksi esitetään yhteenveto vakuutustoiminnan ylijäämästä ja sen käytöstä vuodelta 2016.

Tässä selvityksessä käsitellyt yhtiöiden lisäetuja koskevat päätökset perustuvat vuoden 2016 lopun tilanteeseen ja tietoon tuolloisista markkinoista.

4.2. Henkivakuutusyhtiöiden toimintaympäristö

Sijoitusmarkkinoiden kehitys vaikuttaa ratkaisevasti henkivakuutusyhtiöiden taloudelliseen tulokseen ja vakavaraisuuteen: Esimerkiksi korkojen muutos vaikuttaa paitsi sijoitustoiminnan tuottoihin myös vakavaraisuuteen markkinaehtoisen vastuuvelan määrä muuttuessa. Korkojen laskiessa yhtiöiden markkinaehtoisesti laskettu vastuuvélka kasvaa. Jos yhtiö ei ole sijoitustoiminnassaan varautunut tähän korkojen laskuun, sen vakavaraisuus heikkenee ja siten mahdollisuudet jakaa lisäetuja pienenevät. Myös korkojen voimakas nousu voi olla erälle yhtiöille ongelmallinen; korkojen nousu alentaa korkoinstrumenttien nykyarvoa ja siten heikentää sijoitustoiminnan tulosta.

Kaikki vakuutusyhtiöt onnistuivat vuonna 2016 jo viidentenä vuonna peräkkäin tekemään sijoitustoiminnassaan positiivisen tuloksen. Henkivakuutussektorin sijoitusten keskimääräinen tuotto vuonna 2016 oli 5,2 %, kun se vuonna 2015 oli 3,7 % ja vuonna 2014 7,3 %. Korkosijoitukset tuottivat keskimäärin 4,6 %, osakkeet 7,9 %, kiinteistösijoitukset 5,6 % ja muut sijoitukset 5,5 %.

Sekä pitkät että lyhyet korot ovat olleet vuodesta 2012 alkaen matalalla tasolla. Vuonna 2016 alitettiin lyhyissä koroissa vielä vuoden 2015 alun ennätysellisen matala korkotasoa. Vuoden lopussa korot nousivat hieman, kuitenkin saavuttamatta vuoden 2015 korkotasoa. Matalat korot pitävät myös markkinaehtoisen vastuuvelan korkeana.

Pitkät korot ovat nyt matalalla tasolla, joten niihin liittyvä tulevaisuuden sijoitusriski on iso. Riski voi realisoitua kor-

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016
19.6.2018

5 (21)

kojen noustessa, joten yhtiöiden tulee se ottaa huomioon lisäetujen, pääomanpalautusten ja vakavaraisuuden tasoja harkitessaan. Yhtiöt voivat kuitenkin suojata vastuuelkaan liittyviä riskejään erilaisilla suojausinstrumenteilla, joten sijoitusympäristö vaikuttaa yhtiöihin eri tavoin riippuen yhtiöiden sijoitusstrategiasta. Yhtiöiden päätökset sijoitusjakaumasta, sijoitusten allokaatioiden muutoksista ja sijoitusten suojauksista vaikuttivat yhtiöiden saamiin sijoitustuottoihin.

Vakavaraisuussäntely ja vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut muuttuivat vuoden 2016 alusta. Vuonna 2015 käytössä ollut vakavaraisuutta kuvannut vakavaraisuusaste ei ole vertailukelpoinen vuoden 2016 alusta käyttöön otetun vakavaraisuussuhteen kanssa. Näin ollen kuviossa 4.1 kuvataan vain vakavaraisuussuhteet vuoden 2016 alussa ja lopussa. Vanhojen vakavaraisuusastetta kuvaavien tunnuslukujen kehitys on löydettävissä Finanssivalvonnan 19.4.2016 julkaisemasta kohtuusperiaateselvityksestä.

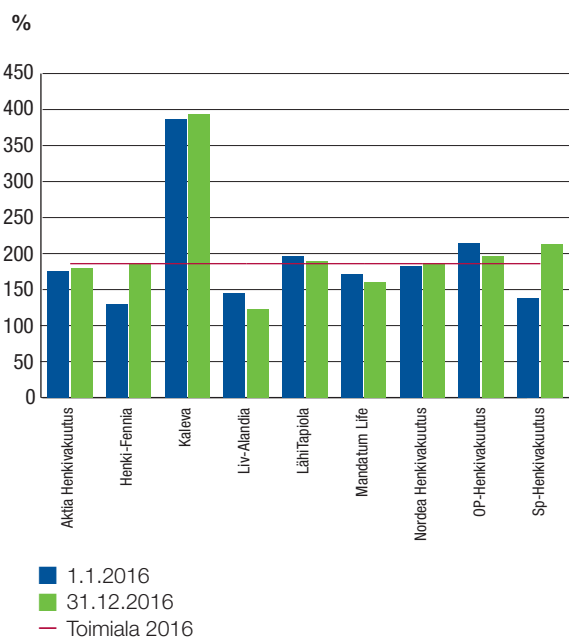
Sekä lyhyet että pitkät korot laskivat vuoden 2016 aikana, kuten kuviosta 4.2 on havaittavissa. Vuoden 2016 lopussa kuitenkin euroalueen pitkät korot kääntyivät nousuun jääden kuitenkin vuoden 2015 korkotasosta.

Yhtiöt ovat käyttäneet referenssituottoinaan eli tuottoina, joihin lisäetutavoitteet sidotaan, viiden ja kymmenen vuoden korkoja. Lisäksi kuviossa on esitetty lyhyet kolmen kuukauden ja yhden vuoden euriborkorot. Yhtiöiden tuottotavoitteita käsitellään myöhemmin kohdassa 5.1 ja tavoitteiden toteutumista suhteessa korkoihin kohdassa 5.2.

Vuoden 2016 lopussa vakuutusyhtiöillä on laskuperustekorkoisia vakuutuksia, joissa perustekorko on jopa 3,5–4,5 %. Keskimääräinen perustekorko oli noin 2,8 %. Ottaen huomioon mm. yhtiöiden tekemät vastuuelkaa täydentävät korkotäydennykset korkotuottoisen vastuuelan keskimääräinen tuottovaatimus oli vuodelle 2016 noin 1,9 %. Sektorin sijoitusten tuotto 5,2 % ylitti näin ollen edelleen korkotuottoisen vastuuelan keskimääräisen tuottovaatimuksen. Yhtiökohtaiset erot taulukon 4.1 mukaisissa korkoylijäämissä olivat suuria vastuuelan rakenteesta riippuen. Kaikkien yhtiöiden korkoylijäämä oli positiivinen.

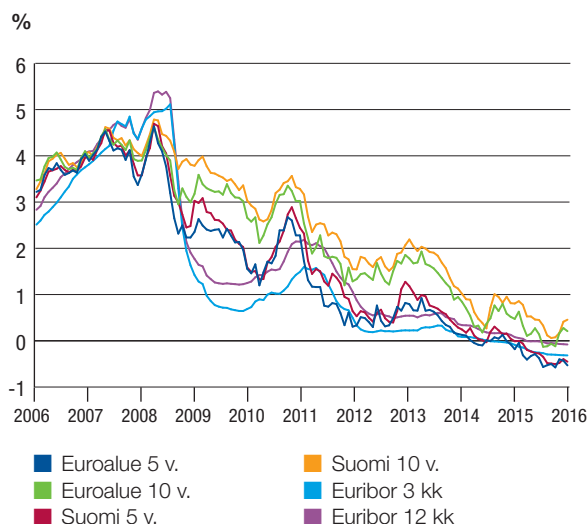
Korkoylijäämää laskettaessa otetaan huomioon vakuutusten perustekorokattamisen kustannusten lisäksi myös sijoitusomaisuuden tuotto. Kuten kuviosta 4.6 on nähtävissä, sijoitustoiminnan tuotot olivat vuonna 2016 kaikilla yhtiöillä positiiviset. Yhtiöiden asiakashyvitystaso pysyi edellisvuoden

Kuvio 4.1. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussuhde vuonna 2016

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborien korot vuosina 2006–2016

Lähteet: Reuters ja Bloomberg.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

6 (21)

tasolla tai laski jonkin verran. Korkean perustekorona takia yhtiöiden kokonaishyvitystaso markkinakorkoihin verrattuna oli yhä korkea (ks. taulukko 4.3).

Kuluttajahinnat nousivat vuonna 2016 (ks. kuvio 4.3). Myös yhtiöiden vakuutuksilleen antamat kokonaistuotot ylittivät selvästi markkinoilta saadun korkotuoton (ks. kuvio 4.2), joka oli joko negatiivinen tai lievästi positiivinen. (ks. taulukko 4.5). Vakuutuksenottajat ovat näin ollen keskimäärin saaneet vakuutuksilleen reaaliuottoa.

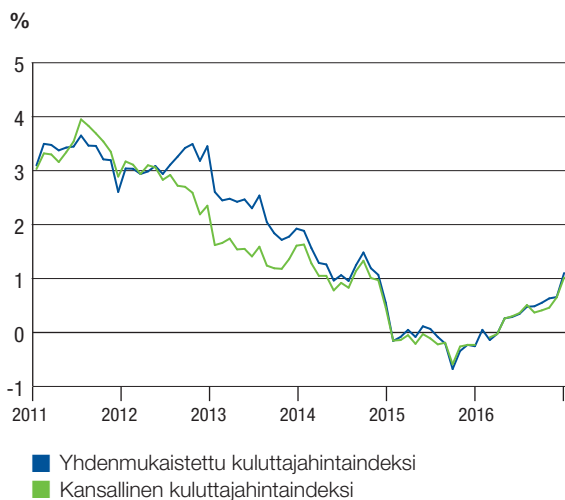
Yhtiöiden korkoylijäämään vaikuttavat mm. sijoitusten allokaatio sekä asiakkaille annettujen tuottotakuiden suojaus. Kuviossa 4.4 on kuvattu yhtiöiden sijoitusjakauma vuoden 2016 lopussa.

Yhtiöiden sijoitusjakaumat vaihtelevat siis merkittävästi, ja se vaikuttaa yhtiöiden sijoitustuottoon. Yhtiöiden sijoitusstrategiaan vaikuttavat mm. yhtiöiden riskinottohalukkuus ja Solvenssi II:n vakavaraisuuskehikon mukaisesti riskiperusteiset pääomavaatimukset.

Sijoitusjakauma (ks. kuvio 4.4) yhdessä korko- ja osake-markkinaliikkeiden kanssa vaikuttaa asiakkaille annettavaan tuottoon.

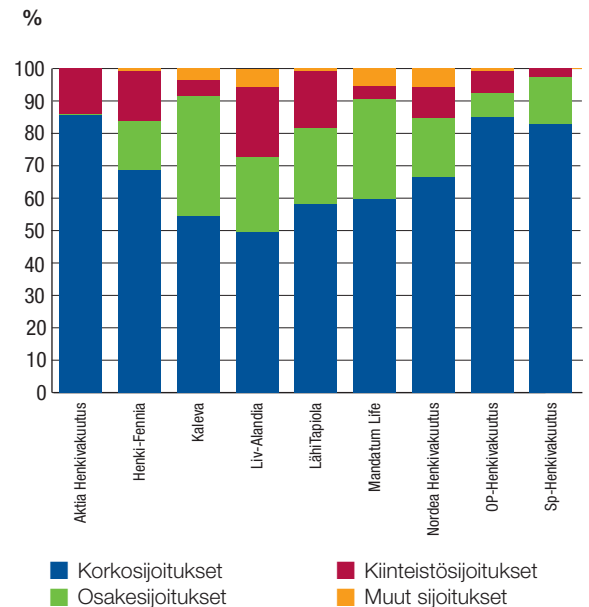
Vuoden 2016 osakemarkkina oli kokonaisuutena vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnalle nousujohteinen, kuten kuviosta 4.5 on havaittavissa.

Kuvio 4.3. Kuluttajahintaindeksi vuosina 2011–2016

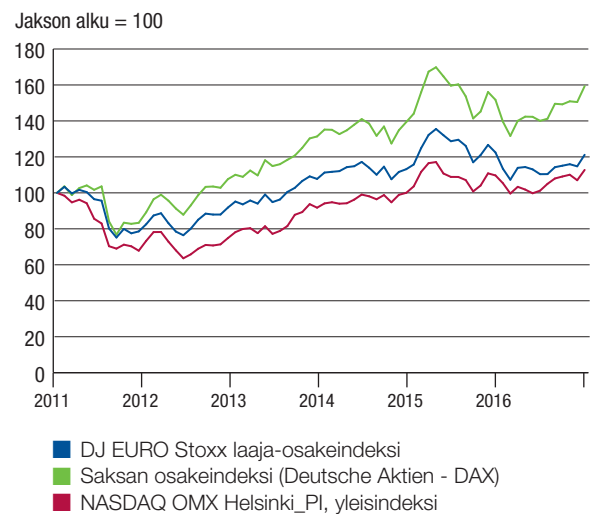
Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 4.4. Sijoitusjakauma 31.12.2016 (käyvin arvoin)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 4.5. Euroalueen osakeindeksi vuosina 2011–2016

Lähteet: Bloomberg ja NASDAQ OMX Helsinki.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

7 (21)

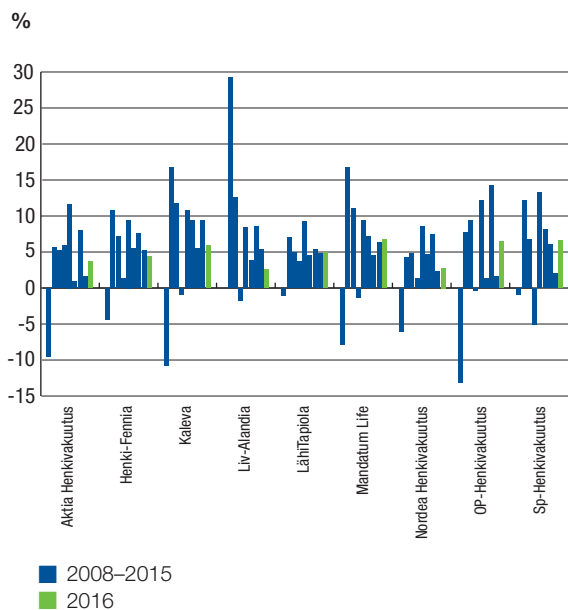
Kuten kuviosta 4.6 näkyy, vuonna 2016 kaikkien henkivakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan nettotuotot käyvin arvo in olivat positiivisia. Kuviosta näkyvät selvästi markkinoiden vaihtelut eri vuosina. Vuosi 2008 oli tarkastelujaksolla selvästi vaikein sijoitusympäristö.

4.3 Eriytetyt vakuutuskannat

OP-Henkivakuutuksella, Mandatumilla ja Kalevalla on nk. eriytettyjä vakuutuskantoja. Eriytettyjen vakuutuskantojen lisäedut perustuvat sijoituskantaan, joka on eriytetty muiden vakuutusten sijoituksista. Yhtiön oikeutta käyttää eriytettyjen vakuutuskantojen sijoitusten tuottoa muuhun kuin kyseisen vakuutuskannan hyväksi on rajoitettu.

OP-Henkivakuutuksen ja Mandatumin eriytettyt kannat ovat syntyneet vakuutuskantojen siirrossa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Suomesta. Ryhmäläkevakuutuskanta siirrettiin vuonna 2014 Mandatumiin sekä säästöhenkivakuutuskanta vuonna 2015 ja yksilöllisten eläkevakuutusten kanta vuonna 2016 OP-Henkivakuutukseen.

Kuvio 4.6. Sijoitustoiminnan nettotuottoprosentti käyvin arvo in sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2016

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomi-yhtiö sopi kannansiirtojen yhteydessä, että sekä Mandatum Lifeen että OP-Henkivakuutukseen siirrettyjen vakuutuskantojen vakuutuksenottajat ja edunsaajat ovat oikeutettuja erikseen määriteltyihin lisäetuihin. Kannansiirron yhteydessä nämä lisäedut on täysin katettu eivätkä vastaanottavan yhtiön omat lisäetupäätökset vaikuta niihin. Näin ollen eriytettyjen kantojen tuottoja ei tässä selvityksessä oteta huomioon, ellei tästä ole erikseen mainittu.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva on erikoistunut ryhmähenkivakuutukseen. Lisäksi se hoitaa ennen vuotta 1997 otettuja riski- ja säästöhenkivakuutuksia. Säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määrättyään ylimääräiseen lisäetuuun, ja vakuutuskanta ja näitä kattavat sijoitukset on eriytetty ryhmähenkivakuutuskannasta.

Eriytetyt vakuutus- ja sijoituskannat on esitetty tässä selvityksessä seuraavasti:

- Taulukossa 4.1 eriytettyt vakuutuskannat on otettu huomioon.
- Taulukoissa 4.3–4.5 Suomi-yhtiöstä siirrettyjen vakuutuskannan tiedot on eritelty.
- Kohdan 5.2 vertailuissa ei ole otettu huomioon eriytettyjen vakuutuskantojen tuottoja. Vastaavasti Kalevan lukuja ei ole esitetty mainituissa vertailuissa.

4.4 Yhtiökohtaiset analyysit

Seuraavassa esitetään tilastoja vuoden 2016 tilinpäätöstiedoista ja eräitä yhteenvetoja vuosilta 2008–2016. Henkivakuutusyhtiön ylijäämän muodostumista on kuvattu tarkemmin Finanssivalvonnan julkaiseman dokumentin ”Mistä kohtuusperiaatteesta ja yhtiöiden lisäetujen jakamisesta on kysymys?” kohdassa 6.

Selvitys koskee olemassa olevaa vakuutuskantaa. Uusia vakuutuksia ei välttämättä myönnetä samoin ehdoin kuin olemassa olevaan vakuutuskantaan kuuluvia vakuutus sopimuksia on myönnetty. Lisäksi yksittäinen vakuutus sopimus voi poiketa summatason luvuista, joita selvityksessä on esitetty.

Tilinpäätöstiedoissa on esitetty ylijäämän lähteet ja sen käyttö.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

8 (21)

Tilastoaineisto on selvityksen tausta-aineistoa, ja se pohjautuu tilinpäätöslukuihin sekä Finanssivalvonnalle toimittettuihin raportteihin. Tilastoaineisto koskee yhtiötä summatasolla, joten siinä on mukana myös niiden vakuutuslajien vakuutustekninen tulos, jotka eivät ole oikeutettuja lisäetuihin.

Joillakin yhtiöillä vakuutuskannan rakenne on sellainen, että merkittävä osa riski- tai liikekustannusyliäämästä muodostuu vakuutuksista, jotka eivät ole oikeutettuja lisäetuihin (vrt. taulukon 4.4 rivi ”Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä”). Lisäksi yhtiöillä on erilaisia puskureita ja niiden kartuttamista ja purkamista koskevia käytäntöjä, jotka vaikeuttavat tulosten tulkintaa ja vertailua.

Vuoden 2016 tilastoaineistosta on koottu yhtiökohtainen taulukko 4.1.

Vuoden 2016 lopussa Suomi-yhtiö siirsi lopun vakuutusmaksansa OP-Henkivakuutukseen, mihin liittyneiden järjestelyjen takia yhtiön tulos oli negatiivinen. Muuten yhtiöiden vakuutustekninen tulos oli positiivinen.

Osakeyhtiöiden voitonjaolla osakkaille on iso merkitys yhtiön kykyyn myöntää lisäetuja. Voitonjaolla tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä osingonjakoa että sijoitetun vapaan oman pääoman palautusta. Taulukossa 4.2 on muiden osakeyhtiöiden voitonjako suhteessa voitonjakokelpoisiin varoihin. Laskelmassa on otettu huomioon myös mahdolliset kalenterivuoden aikana maksetut lisäosingot. Yhtiöt eivät jakaneet lainkaan osinkoja vuosina 2008–2009. SP-Henkivakuutus ja Liv-Alandia eivät jakaneet osinkoa koko tarkastelujaksona.

Vuonna 2016 vakuutusyhtiöt myönsivät sekä ehdottomia että ehdollisia lisäetuja ja asiakashyvityksiä. Näiden osuus koko yliäämästä vaihtelee suuresti yhtiöittäin.

Vakuutusten kokonaistuotto muodostuu laskuperustekorron ja etu- tai jälkikäteen annettavan asiakashyvityksen

yhteismäärästä. Taulukossa 4.3 on esitetty keskimääräiset laskuperustekorkeisten vakuutusten kokonaistuottoprosentit vuosille 2008–2016 sekä keskiarvo mainituille vuosille. Taulukon kokonaistuottoprosentit on painotettu vakuutuskannan koolla.

Taulukossa 4.4 on kuvattu ylijäämään oikeutettujen vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä laskuperustekorkeittain vuonna 2016 ja taulukossa 4.5 kokonaistuotot. Kalevan säästövakuutukset ovat oikeutettuja erityiseen vakuutuksen päätyttyä määräytyvään ylimääräiseen lisäetuun.

Taulukon 4.3 tilasto on yhdeksältä vuodelta, joten siitä voidaan jo vetää johtopäätöksiä yhtiöiden vakuutusten kokonaistuottotasosta. Taulukossa 4.5 taas on kuvattu kokonaistuottotasot vuonna 2016. Näistä voidaan havaita, että yhtiöillä on ollut erilaisia jakokäytäntöjä. Jakokäytäntöjä analysoidaan myös myöhemmin selvityksen kohdassa 5.2.

Taulukon 4.5 mukaan vuonna 2016 Nordea antoi huonoimmat hyvytykset vakuutuksille, joiden perustekorko oli 0 %. Koska kuitenkin Sp-Henkivakuutuksella on vähemmän vakuutuksia, joilla on korkea perustekorko, Sp-Henkivakuutuksen keskimääräinen laskuperustekorkeisten vakuutusten kokonaistuottoprosentti on taulukon 4.3 mukaisesti matalin.

Taulukoissa 4.3–4.5 Suomi-yhtiöstä siirrettyjen vakuutuskannan tiedot on eritelty. Näiden vakuutusten lisäedut on määritelty kannanluovutus sopimuksella eivätkä yhtiön omat lisäetupäätökset vaikuta lukuihin. Luvussa 4.3. on käsitelty eriytettyjä vakuutuskantoja.

Yhtiöt ovat painottaneet vakuutuslajeja eri tavoin. Matalalla laskuperustekorolla on eräissä yrityksissä voinut saada paremman tuoton kuin korkealla laskuperustekorolla.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016
19.6.2018

9 (21)

Taulukko 4.1. Vuoden 2016 ylijäämä ja sen käyttö

Muokattu tuloslaskelma (1.000 euro) 2016	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life**	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus	Suomi-yhtiö*	Yhteensä
Vakuutustekninen laskelma											
Vakuutustoimintaan liittyvä ylijäämä											
Korkoylijäämä	1 749	19 541	77 141	873	78 814	161 085	78 242	14 263	5 869	291 204	728 782
Riskiylijäämä	4 382	9 386	11 888	558	23 677	25 577	27 038	39 273	1 109	0	142 887
Liikekustannusylijäämä	3 319	797	7 026	-280	-5 195	27 200	139 043	41 914	89	-2 808	211 105
Muu ylijäämä	0	0	24	0	10 226	2 736	0	17 580	588	3 364	34 518
Yhteensä	9 450	29 724	96 079	1 151	107 522	216 597	244 323	113 030	7 655	291 760	1 117 292
Vakuutustoimintaan liittyvän ylijäämän käyttö											
Myönnetetyt ehdottomat lisäedut ja asiakas-hyvitykset	-6	-420	0	-1	0	0	-4 385	-1 756	-531	0	-7 098
Myönnetetyt ehdolliset lisäedut ja asiakas-hyvitykset	0	-1 982	-24 781	0	-7 204	-7 764	0	0	-557	0	-42 288
Vastuuvakamuutokset (ilman tasoitusvastuuta)	0	-19 562	-85 987	0	-53 098	-11 750	-35 421	10 179	-5 819	-590 462	-791 919
Tasoitusvastuun muutos	1 200	0	0	300	10 274	0	0	0	0	0	11 774
Muu käyttö	0	0	-375	0	-429	-19 495	0	0	0	0	-20 299
Yhteensä	791	-22 795	-111 318	182	-51 702	-39 014	-39 928	-3 367	-7 004	-590 462	-864 617
Vakuutustoiminnan ylijäämän ja sen käytön erotus	10 241	6 929	-15 239	1 333	55 820	177 583	204 395	109 663	651	-298 702	252 675
Muita vakuutus-tekniiseen tulokseen kuuluvia eriä											
Omalle pääomalle kohdistettu osuus sijoitustoiminnan nettotuotosta	3 038	4 766	26 690	730	22 291	47 256	25 118	15 107	3 790	0	148 786
Muut erät	0	-503	0	19	-3 145	0	-37 961	5 784	103	0	-35 702
Vakuutustekninen tulos	13 279	11 192	11 451	2 082	74 966	224 839	191 552	130 554	4 545	-298 702	365 759
Verot	-2 564	-1 969	-638	-386	-13 436	-37 471	-37 294	-28 824	-951	-71	-123 604
Muut erät	0	-222	534	0	-1 508	0	0	13 648	35	4 760	17 247
Tilikauden voitto	10 715	9 000	11 347	1 696	60 022	187 368	154 258	115 378	3 630	-294 013	259 401

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.

** Sisältää Suomi-yhtiöltä siirtyneitä eriytettyjä vakuutuskantoja.

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

10 (21)

Taulukko 4.2. Osakeyhtiöiden osingonjako ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautus

	Aktia Henki-vakuutus	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Henki-Fennia
2010			8,1 %	7,8 %	
2011		40,4 %		13,8 %	
2012	5,6 %			7,7 %	
2013	66,6 %	17,8 %	40,6 %	37,8 %	
2014		17,7 %	42,9 %	83,4 %	6,7 %
2015		17,2 %	96,9 %	37,7 %	
2016		20,9 %	97,6 %	62,6 %	2,4 %

Lähde: Finanssivalvonta.

Taulukko 4.3. Keskimääräinen perustekorkoisten vakuutusten kokonaistuotto prosentti

	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life**	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
2008	4,0 %	4,7 %	4,5 %	4,2 %	4,4 %	4,5 %	4,1 %	3,8 %	3,7 %
2009	4,1 %	4,1 %	5,0 %	4,2 %	4,3 %	4,3 %	3,4 %	3,5 %	3,1 %
2010	3,9 %	4,1 %	4,5 %	4,0 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %	3,6 %	2,7 %
2011	3,9 %	4,1 %	4,5 %	3,9 %	4,2 %	4,0 %	3,1 %	3,5 %	2,3 %
2012	3,9 %	3,8 %	4,5 %	4,0 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,4 %	2,0 %
2013	3,9 %	3,8 %	4,5 %	4,0 %	4,1 %	3,9 %	2,9 %	3,5 %	2,1 %
2014	3,9 %	3,7 %	4,5 %	3,9 %	4,0 %	3,7 %	3,2 %	3,4 %	2,2 %
2015	3,9 %	3,7 %	4,5 %	3,9 %	3,9 %	3,7 %	3,2 %	3,3 %/4,4 %	1,9 %
2016	3,9 %	3,6 %	4,5 %	3,8 %	3,8 %	3,5 %/3,6 %	3,1 %	3,3 %/5,5 %	1,4 %
Keskiarvo	3,9 %	4,0 %	4,6 %	4,0 %	4,1 %	3,9 %	3,2 %	3,5 %	2,4 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.

** Jälkimmäinen luku Suomi-yhtiöltä siirtyneen vakuutuskannan kanssa, edellinen ilman siirtynyttä kantaa.

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

11 (21)

Taulukko 4.4. Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä vuonna 2016

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
4,50 %	16,3 %	2,3 %	100,0 %	16,2 %	44,1 %	34,4 %	51,3 %	7,1/61,3 %	–
3,50 %	36,3 %	32,7 %	–	25,4 %	12,4 %	46,8 %	5,6 %	64,2/26,7 %	2,0 %
2,50 %	47,5 %	31,6 %	–	58,3 %	11,6 %	5,5 %	0,7 %	27,3/11,4 %	13,4 %
1,50 %	–	2,9 %	–	–	31,9 %	–	–	1,4/0,6 %	–
1,00 %	–	30,5 %	–	–	–	–	–	–	–
0,00 %	–	0,0 %	–	–	–	13,2 %	42,4 %	–	84,6 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä***	5,5 %	3,3 %	96,3 %	4,7 %	11,8 %	1,6 %	7,6 %	0,7/11 %	19,1 %
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
4,50 %	69,2 %	54,6 %	–	77,2 %	59,8 %	78,6 %	52,8 %	28,2/81,1 %	–
3,50 %	22,0 %	22,3 %	–	14,4 %	20,8 %	14,6 %	29,9 %	46,9/12,3 %	10,9 %
2,50 %	8,8 %	21,7 %	–	8,4 %	8,6 %	2,8 %	1,8 %	24,8/6,5 %	37,6 %
1,50 %	–	–	–	–	10,8 %	–	–	0,1/0 %	0,0 %
1,00 %	–	1,4 %	–	–	–	–	–	–	51,5 %
0,00 %	–	0,0 %	–	–	–	4,0 %	15,4 %	–	–
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä***	25,1 %	17,2 %	–	41,3 %	25,3 %	8,3 %	4,9 %	4,2/24,7 %	2,6 %
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä- eläkevakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
4,25 %	–	–	–	–	32,9 %	10,7/20,9 %	–	–	–
3,50 %	99,2 %	84,3 %	–	96,1 %	47,5 %	81,0/63,0 %	–	82,1/82,2 %	–
2,50 %	0,2 %	0,0 %	–	3,9 %	5,5 %	2,7/5,1 %	–	11,7/11,6 %	–
2,00 %	–	0,0 %	–	–	–	–	–	5,4/5,4 %	–
1,50 %	–	–	–	–	14,1 %	2,1/4,0 %	–	–	–
1,00 %	0,6 %	8,8 %	–	–	–	–	–	–	–
0,50 %	–	–	–	–	–	–	–	0,8/0,8 %	–
0,00 %	–	6,8 %	–	–	–	0,0/0,0 %	–	–	100,0 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %	100,0 %	–	100,0 %	100,0 %
Osuus tilinpäätöksen vastuuvälästä***	4,7 %	19,2 %	–	27,8 %	14,8 %	31,6/30,8 %	–	1,7/8,3 %	0,3 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
 ** Jälkimmäinen luku Suomi-yhtiöltä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen kanssa.
 *** Lukuja on päivitetty 25.6.2018.
 Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

12 (21)

Taulukko 4.5. Eräiden vakuutus tuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2016

Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset säästövakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4.50 /7.20 %	–
3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,50 %	–	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
1,50 %	–	1,85 %	–	–	2,70 %	–	–	1,50 %	–
1,00 %	–	1,83 %	–	–	–	–	–	–	–
0,00 %	–	–	–	–	–	1,03 %	0,65 %	–	1,00 %
Ylijäämään oikeuttavat yksilölliset eläkevakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus**	Sp-Henki-vakuutus
4,50 %	4,50 %	4,50 %	–	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4,50 %	4.50 /7.20 %	–
3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %
2,50 %	2,50 %	2,95 %	–	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %	2,50 %
1,50 %	–	–	–	–	3,10 %	–	–	2,50 %	–
1,00 %	–	2,90 %	–	–	–	–	–	–	–
0,00 %	–	–	–	–	–	1,75 %	0,95 %	–	1,50 %
Ylijäämään oikeuttavat ryhmä-eläkevakuutukset laskuperustekoroittain	Aktia Henki-vakuutus	Henki-Fennia	Kaleva*	Liv-Alandia	Lähi-Tapiola*	Mandatum Life	Nordea Henki-vakuutus	OP-Henki-vakuutus	Sp-Henki-vakuutus
4,25 %	–	–	–	–	4,25 %	4,25 %	–	–	–
3,50 %	3,50 %	3,50 %	–	3,50 %	3,50 %	3.32/7.20 %	–	3.5 %/3.5 %	–
2,50 %	2,50 %	2,95 %	–	2,50 %	3,30 %	3.32/7.20 %	–	2,50 %	–
2,00 %	–	2,90 %	–	–	–	–	–	–	–
1,50 %	–	–	–	–	3,40 %	1,50 %	–	2,50 %	–
1,00 %	2,00 %	2,90 %	–	–	–	–	–	–	–
0,50 %	–	–	–	–	–	–	–	2,50 %	–
0,00 %	–	2,90 %	–	–	–	2,05 %	–	–	1,50 %

* Keskinäinen vakuutusyhtiö.
 ** Jälkimmäinen luku Suomi-yhtiöltä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen kokonaistuotto.
 Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

13 (21)

5. Analyysi lisätujen jakamista koskevista tavoitteista ja näiden toteutumisesta

5.1 Yleistä yhtiöiden kohtuusperiaateselvityksistä

Vakuutusyhtiölaissa edellytetään kohtuusperiaatetavoitteiden määrittelyä. Lain tarkoituksena on ollut konkretisoida yhtiöiden lupauksia tulevista lisäeduista. Vaikka kyseessä on vain tavoite, tavoitteen tulee olla realistinen ja perustua yhtiön näkemykseen tulevista asiakashyvityksistä.

Konkreettisissa kokonaistuottotavoitteissa yhtiöt viittaavat viiden tai kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainojen tuottoon tai 12 kuukauden euriborkorkoon (vrt. kuvio 4.2). Tämä referenssikorko vaihtelee yhtiöittäin.

Jos referenssituotona käytetään joukkovelkakirjojen tuottoa, referenssituotto voi heilahdella vuosittain huomattavasti pitkän aikavälin keskiarvonsa ympärillä sekä sisältää myös pitkiä syklejä. Lisätutavoitteen toteutumisen arvioinnissa (kohta 5.2) tämä on syytä ottaa huomioon.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusyhtiön on vuosittain julkaistava verkkopalvelussaan ja tilinpäätöksessään selvitys

siitä, miten yhtiön asettamat ja julkaisemat lisätutavoitteet ovat toteutuneet. Jos tavoitteita ei ole saavutettu, tulee sille esittää perustelut. Lain tavoitteena on suojata asiakasta, jotta jo tarjousvaiheessa kuvattu tuottotavoite toteutuisi käytännössä. Näin ollen yhtiöllä tulee olla perustelut, jos tästä tavoitteesta poiketaan. Vakavaraisuusaseman merkittävä heikkeneminen saattaa olla tällainen perusteltu syy jättää lisätuja jakamatta ja siten muuttaa tavoitetta.

Finanssivalvonta muistuttaa, että jakotavoitteissa tulisi kuvata vakuutusyhtiölain perustelujen mukaisesti myös jako asiakkaiden ja omistajien kesken. Tätä yhtiöt eivät ole tehneet. Tällaisena jakotavoitteena ei voi pitää eräiden yhtiöiden mainitsemaa yleistä viittausta omistajille kuuluvaan riskipääoman tuottovaatimukseen, jos tuottovaatimusta ei ole määritetty.

Yhtiöt ovat yleensä todenneet, että ylijäämän jakotavoitteet asiakkaille ja asiakkaiden kesken eivät sido yhtiötä. Eri yhtiöt ovat ilmaisseet tämän verkkosivuillaan eri tavoin.

Toteutumisen arviointi/säästö- ja eläkevakuutus

Tässä taulukossa on esitetty yhteenveto säästö- ja eläkevakuutuksille annettavien lisätujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta.

Aktia Henkivakuutus

Tavoite

”... pitkän aikavälin tavoitteena on antaa lisätuihin oikeutetuille vakuutuksille kokonaistuotto, joka on verrattavissa Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen tuottoon. ... Yhtiön tavoitteena on, että korkotuottoisten eläkevakuutussäästöjen kokonaistuotto on korkeampi kuin Suomen valtion kymmenvuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto ja että korkotuottoisten säästövakuutusten säästöjen tuotto on samalla tasolla kuin Suomen valtion viisivuotisten joukkovelkakirjalainojen tuotto.”

Selvityksen sisältö

Aktia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja, mukaan lukien vakavaraisuusaseman kehitys tarkasteluvuonna. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalla ajanjaksolla.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

14 (21)

Henki-Fennia

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutettujen vakuutusten vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä vähintään tuotto, joka säästövakuutusten osalta vastaa 12 kk Euriborin ja eläkevakuutusten osalta Saksan valtion 10 v joukkovelkakirjalainan tuottoa. Lisäetujen jakamisessa otetaan huomioon vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Annettava tuotto määräytyy yhtiön sijoitusten pitkäaikaisen nettotuoton perusteella.”

Selvityksen sisältö

Henki-Fennia on tallettanut kaikki selvityksensä seitsemältä vuodelta. Henki-Fennia on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Yhtiö on monipuolisesti kuvannut kokonaistuottoja vakuutuslajeittain ja laskuperusteoroittain ja vertaillut tuottoja kuluttajahintojen vuosimuutokseen, 12 kuukauden euriborkorkoon ja Saksan valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan 11 vuodelta.

Kaleva

Tavoite

”... tavoite on jakaa vakuutuksille lisäetuna niiden tuottamaa ylijäämää mahdollisimman oikeudenmukaisesti ... yhtiöllä on merkittävästi säästövakuutuksiin liittyvää ylimääräistä varallisuutta. ... Tämän ylijäämän palauttamiseksi on vuosittain annettavien asiakashyvitysten rinnalle kehitetty vakuutuksen päätyttyä määräytyvä ylimääräinen lisäetu. Tavoitteena on jakaa ylimääräinen lisäetu vakuutusten kesken ansaintaperiaatteen mukaisesti.”

Selvityksen sisältö

Kaleva on esittänyt tilinpäätöksen tunnuslukuja 14 vuoden ajalta monipuolisesti sekä sijoitustoiminnan tuottoja ja kokonaisasiakashyvityksiä 24 vuoden ajalta. Lisäksi on kuvattu viimeisen vuoden asiakashyvitys ja vanhoihin vakuutuksiin liittyvä lisäetu.

Liv-Alandia

Tavoite

”... strävar till att summan beräkningsröntan och de årliga fastställda kundgottgörelserna på de räntebundna pensionsförsäkringarnas besparingar är högre än avkastningen på finska statens tioåriga masskuldebrevslån, och på de räntebundna spar- och placeringsförsäkringarnas besparingar på samma nivå som på avkastningen på finska statens femåriga masskuldebrevslån.”

Selvityksen sisältö

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Viimeisimmät asiakashyvitykset on kuvattu sekä kokonaistuotto viiden vuoden ajanjaksolta. Referenssituotona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta.

LähiTapiola

Tavoite

”... tavoitteena on antaa ylijäämän jakoon oikeutetuille vakuutussäästöille pitkällä aikavälillä ennen kuluja ja veroja kokonaistuotto, joka eläkevakuutuksessa ylittää euroalueen valtioiden pitkien, vähintään 10-vuotisten joukkovelkakirjalainojen korkotason ja säästöhenkivakuutuksessa vastaavasti 5-vuotisten valtionlainojen korkotason.”

Selvityksen sisältö

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on kuvattu kymmenen vuoden ajalta vakuutuslajeittain. Referenssituotona on käytetty Euroopan Keskuspankin julkaisemaa euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksiä, säästövakuutuksessa viidelle ja eläkevakuutuksessa kymmenelle vuodelle.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

15 (21)

Mandatum Life

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään kunakin hetkenä matalariskisimpinä pidettävien pitkien korkosijoitusten korkotason mukainen. Tämän hetken tulkinnan mukaisesti Saksan valtion joukkovelkakirjalainat olisivat lähimpänä riskitöntä pitkää korkosijoitusta. Toistaiseksi kuitenkin Mandatum Lifen tavoitetasona on säästövakuutusten osalta 5 vuoden ja eläkevakuutusten osalta 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainan korkotasoa vastaava tuotto.”

Eriytettyjen vakuutuskantojen osalta yhtiö kuvaa kannansiirtosopimuksessa sovitun voitonjakopolitiikan.

Selvityksen sisältö

Mandatum Life näyttää kaikki selvityksensä yhdeksältä vuodelta. Viimeisimmässä se on esittänyt joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja erikseen kahdelta vuodelta. Lisäksi hyvitykset on kuvattu monipuolisesti vakuutuslajeittain vuodesta 2000. Referenssituo-tona on valtion joukkovelkakirjalaina. Referenssituo-ton lisäksi Mandatum Life on esittänyt Saksan joukkovelkakirjan sekä Eonia-koronvaihtosopimuksen viiden ja kymmenen vuoden korot.

Yhtiö on myös antanut erillisen selvityksen Suomi-yhtiöstä siirretyn ryhmäeläkevakuutuskannan kokonaishyvityksistä vuonna 2016.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Yhtiö pyrkii pitkällä tähtäyksellä kohtuusperiaatteen piirissä olevien, säästövaroja sisältävien vakuutusten kesken kunakin vuonna hyvitystasoon, joka vastaa Saksan valtion liikkeellelaskemien 10-vuotisten valtiolainojen korkoa normaalissa markkinatilanteessa.”

Selvityksen sisältö

Nordea näyttää kaikki selvityksensä viideltä vuodelta. Joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja on esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen henki- ja eläkevakuutuksille 15 vuodelta. Kokonaistuottoa on verrattu Saksan valtion kymmenen vuoden joukkovelkakirjalainoihin.

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”Tavoitteena on antaa vakuutussäästöille kokonaishyvitys, joka vastaa pitkällä aikavälillä vähintään matalariskisimpinä pidettävien korkosijoitusten korkotasoa. Tällä hetkellä kokonaishyvityksen tavoitteena on säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla 12 kuukauden euribor-koron, yksilöllisillä eläkevakuutuksilla ja maksuperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 5 vuoden sekä etuusperusteisilla ryhmäeläkevakuutuksilla 10 vuoden Suomen valtion joukkovelkakirjalainojen tuottotaso.”

Selvityksen sisältö

OP-Henkivakuutus on kertonut joitakin tilinpäätöksen tunnuslukuja. Keskimääräinen kokonaistuotto on selvitetty laskuperustekoroittain. Lisäksi kokonaistuottoa on verrattu seitsemän vuoden ajalta säästövakuutuksen osalta 12 kuukauden euriborkorkoon, yksilöllisen eläkevakuutuksen osalta Suomen valtion viiden vuoden valtionvelkakirjaan ja ryhmäeläkevakuutuksen osalta Suomen valtion kymmenen vuoden valtionvelkakirjaan.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

16 (21)

SP-Henkivakuutus

Tavoite

”... tavoitteena on antaa pitkällä aikavälillä voitonjakoon oikeutetuille vakuutussäästöille ennen kuluja ja veroja kokonaishyvitys, joka on vähintään Suomen valtion pitkän joukkovelkakirjalainan tuotto. Säästövakuutuksissa tavoitetasona on maturiteetiltaan 5 vuoden ja eläkevakuutuksissa 10 vuoden joukkovelkakirjalainojen korkotasoa vastaava tuotto.”

Selvityksen sisältö

Tilinpäätöksen tunnuslukuja ei ole esitetty erikseen. Kokonaistuotto on esitetty erikseen säästö- ja eläkevakuutukselle enimmillään kymmeneltä vuodelta, mukaan lukien lisätuihin oikeuttavat kapitalisaatiosopimukset. Referenssituohtona vertailussa on ollut säästövakuutusten osalta viiden vuoden ja eläkevakuutusten osalta kymmenen vuoden joukkovelkakirjalaina vastaavalta ajanjaksolta. Lisäksi on esitetty erillinen kuvaus kumulatiivisesta säästön kehitymisestä.

Seuraavat yhtiöt ovat julkaisseet ruotsinkielisen kohtuusperiaateselvityksen: Aktia Henkivakuutus, Liv-Alandia, Fennia, LähiTapiola, Mandatum, Nordea, OP-Henkivakuutus ja SP-Henkivakuutus.

Tilinpäätösinformaation laaduissa oli eroja. Eräissä yhtiöissä tilinpäätösinformaatio on sama kuin verkkosivuilla.

Toteutumisen arviointi/riskihenkivakuutus

Jos puhtaille riskivakuutuksille annetaan lisäetuja, myös niiden etuudet tulisi selvittää. Tässä taulukossa on esitetty yhteenveto riskivakuutuksille annettujen lisäetujen tavoitteista ja yhtiön antamista selvityksistä tavoitteiden toteutumisesta.

Henki-Fennia

Tavoite

”Riskihenkivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien ja työkyvyttömyysturvien osalta nimetyille vakuutusryhmille korotettujen korvaussummien muodossa.”

Selvityksen sisältö

Yhtiö ei ole antanut erillistä selvitystä riskihenkivakuutusten osalta kohtuusperiaatteen soveltamisesta.

Kaleva

Tavoite

”Riskihenkivakuutusliikkeen ylijäämää palautetaan vakuutuksenottajille korottamalla kuolemantapaussummia ja maksualennusten muodossa.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.

LähiTapiola

Tavoite

”... riskiliikkeen ylijäämästä palautetaan asiakkaille maksualennuksina tai riskietuuksien ilmaisina korotuksina se osa, jota ei varata riskiliikkeen heilahtelujen varalle.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutusten korvaussummien korotukset ja maksujen alennukset on mainittu selvityksessä.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

17 (21)

Mandatum Life

Tavoite

”Riskivakuutuksissa kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksunalennusten muodossa.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä on todettu lisäetujen kokonaismäärä kahdelta vuodelta.

Nordea Henkivakuutus

Tavoite

”Riskivakuutusten osalta kohtuusperiaatetta sovelletaan kuolemantapausturvien osalta korotettujen korvaussummien tai maksunalennusten muodossa.”

Selvityksen sisältö

Selvityksessä on todettu lisäetujen kokonaismäärä kahdelta vuodelta.

OP-Henkivakuutus

Tavoite

”Riskivakuutuksissa tavoitteena on pyrkiä pitkällä aikavälillä jakamaan lisäetuja lisäeturyhmien vahinkosuhteisiin perustuen niin, että ylijäämän jaossa huomioidaan kohtuullisessa määrin kyseisten vakuutusten tuottaman ylijäämän määrä ja muodostumistapa.”

Selvityksen sisältö

Riskivakuutusten korvaussummien korotusten vaikutukset korvaussummaan on mainittu selvityksessä.

5.2 Finanssivalvonnan arvio kohtuus- ja jatkuvuusperiaatteen toteutumisesta

Tämän luvun kokonaistuottovertailussa ei ole otettu huomioon Suomi-yhtiöstä siirtyneiden eriytettyjen vakuutuskantojen tuottoja, koska mainitut vakuutuskannat ovat oikeutettuja lisäetuihin, jotka on täysin katettu, eivätkä yhtiöiden asiakashyvityspäätökset vaikuta näihin lisäetuihin.

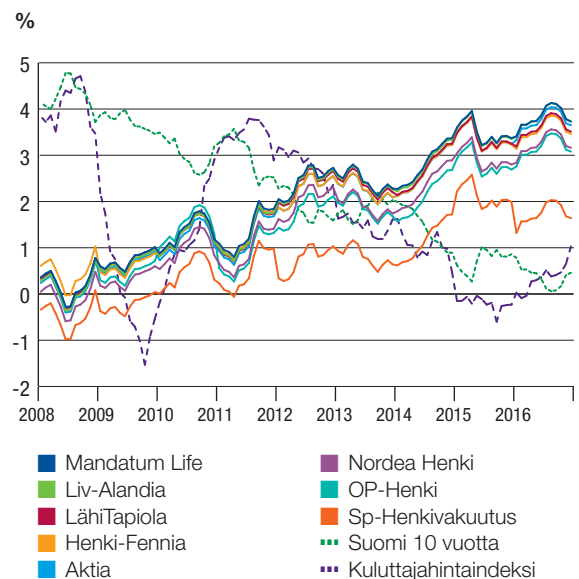
Kunkin yhtiön kokonaistuotto on saatu painottamalla eri vakuutuskantojen kokonaistuottoja kannan osuudella.

Kuvioissa on esitetty kunakin ajankohtana myös käytetty referenssikorko sekä kuluttajahintaindeksin vuotuinen muutos.

Finanssivalvonnan yleinen havainto on, että säästöjen kokonaistuotot ovat yli referenssituottojen.

Kuviossa 5.1 on esitetty yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus. Jotta luvuista on saatu vertailukelpoisia, vertailussa on käytetty samaa referenssituottoa riippumatta yhtiön soveltamasta referenssituotosta.

Kuvio 5.1. Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

18 (21)

Koska yksittäisten yhtiöiden suuruusjärjestystä on eräissä tapauksissa vaikea havaita kuvioista, yhtiöt on esitetty vuoden 2016 kokonaistuoton mukaisessa laskevassa järjestyksessä kaikkien tämän luvun kuvioiden seliteteksteissä.

Ryhmäeläkevakuutuksessa tilanne on samankaltainen kuin yksilöllisessä eläkevakuutuksessa, kuten kuvioista 5.2 on havaittavissa.

Yksilöllisessä säästövakuutuksessa vertailu on tehty 5 vuoden obligaatioihin, kuten yhtiötkin useimmiten tekevät. Osin sen takia, että viiden vuoden korot ovat vaihdelleet enemmän kuin eläkevakuutusten yhteydessä käytetyt 10 vuoden korot, kokonaistuottojen vaihtelu referenssituottoon on suurempaa, kuten kuvioista 5.3 havaitaan. Kalevan lukuja ei ole esitetty kuviossa.

Henkivakuutustoiminta on pitkäjänteistä toimintaa, johon vaikuttavat sekä vakuutus- että rahoitusmarkkinoiden syklit, minkä takia kohtuusperiaatteen toteutumista tulee arvioida usean vuoden tietojen perusteella. Arvioon vaikuttaa myös vakuutus- ja sijoitusriskien sitoman pääoman ylläpidon edellyttämä pidemmän aikavälin tuottovaatimus.

Kokonaistuoton ja referenssituoton erotus on liikkunut nollan ympärillä ja sen yläpuolella, joten voidaan todeta, että jatkuvuusperiaate toteutui vuosina 2008–2016.

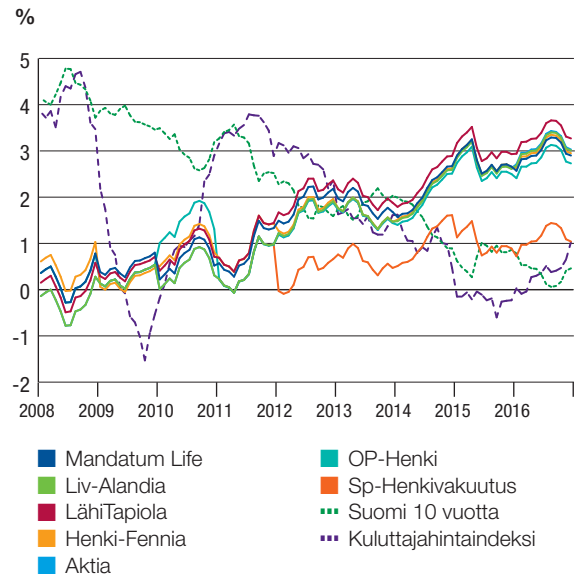
Vakuutuksenottajat ovat keskimäärin saaneet myös vakuutuksilleen realituottoa.

Osakeyhtiöiden osingonjakoa ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautusta on kuvattu tarkemmin taulukossa 4.2. Voitonjakoa tulee kuitenkin aina tarkastella pidemmällä ajanjaksolla, koska yhtiöt eivät ole jakaneet voittoa vuosittain.

Näin ollen arvioimme, että kohtuusperiaatteet toteutuivat myös voitonjaossa.

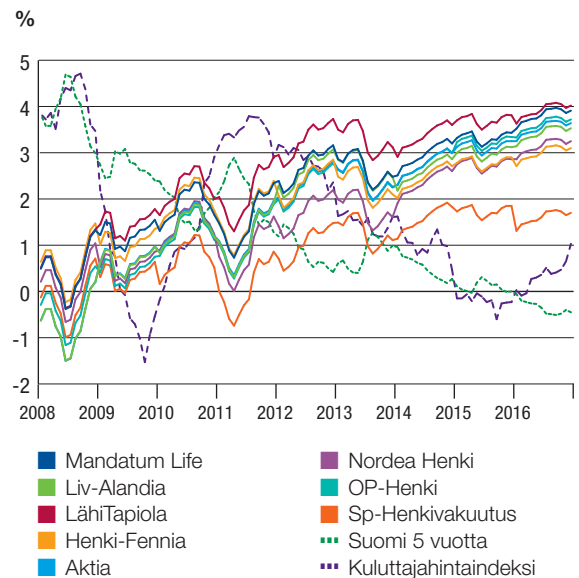
Yhtiöt olivat ottaneet huomioon kohtuusperiaatteen asiakkaidensa erilaisten vakuutusten kesken antamalla vakuutuksille, joissa on matalampi perustekorko, isompia asiakashyvyksiä. Lisäksi eräillä eriytetyillä vakuutuskannoilla on ollut erilaiset lisäedut, jolloin yhtiöt ovat voineet ottaa huomioon vakuutusten tuottaman ylijäämän määrän ja muodostumistavan.

Kuvio 5.2. Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 5.3. Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

19 (21)

5.3 Yhteenveto lisätujen jakamista koskevasta informaatiosta

Verkkosivuilla julkaistun informaation laatu on pysynyt viime vuosina edellisvuosien tasolla. Laatu kuitenkin vaihtelee. Informaatiota ylijäämän jakautumista vakuutuksenottajien ja omistajien kesken ei kuitenkaan ole annettu riittävästi.

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

20 (21)

Liite 1 / Bilaga 1

Selvityksessä mukana olevat henkivakuutusyhtiöt	Livförsäkringsbolagen som är med i utredningen	Lyhennys / Förkortning
Aktia Henkivakuutus Oy	Aktia Livförsäkring Ab	Aktia Henkivakuutus
Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia	Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv	Henki-Fennia
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Kaleva	Ömsesidiga Försäkringsbolaget Kaleva	Kaleva
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget LokalTapiola	LähiTapiola
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	Mandatum Livförsäkringsaktiebolag	Mandatum Life
Nordea Henkivakuutus Suomi Oy	Nordea Livförsäkring Finland Ab	Nordea Henkivakuutus
OP-Henkivakuutus Oy	OP-Livförsäkrings Ab	OP-Henkivakuutus
Sp-Henkivakuutus Oy	Sb-Livförsäkring Ab	SP-Henkivakuutus
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	Ömsesidiga Livförsäkringsbolaget Suomi	Suomi-yhtiö

Selvitys henkivakuutusyhtiöiden kohtuusperiaatteen toteutumisesta vuosina 2008–2016

Utredning om iakttagande av livförsäkringsbolagens skälighetsprincip under åren 2008 och 2016

19.6.2018

21 (21)

Liite 2 / Bilaga 2

Selvityksen kuvat ja taulukot	Utredningens figurer och tabeller
Kuvio 4.1. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuussuhde vuonna 2016	Figur 4.1. Solvensgrad för livförsäkringsbolag 2016
Kuvio 4.2. Euroalueen valtioiden velkakirjojen tuottoindeksi (EKP) sekä Suomen valtion obligaatioiden ja euriborin korot vuosina 2006–2016	Figur 4.2. Avkastningsindex för statspapper i euroområdet (ECB) samt räntorna på finska statsobligationer och Euribor åren 2006–2016
Kuvio 4.3. Kuluttajahintaindeksi vuosina 2011–2016	Figur 4.3. Konsumentprisindex åren 2011–2016
Kuvio 4.4. Sijoitusjakauma 31.12.2016 (käyvin arvo)	Figur 4.4. Placeringsallokering 31.12.2016 (till verkligt värde)
Kuvio 4.5. Euroalueen osakeindeksit vuosina 2011–2016	Figur 4.5. Aktieindex i euro-området åren 2011–2016
Kuvio 4.6. Sijoitustoiminnan nettotuotto prosentti käyvin arvo sitoutuneelle pääomalle vuosina 2008–2016	Figur 4.6. Nettoavkastningsprocent på sysselsatt kapital (till verkligt värde) åren 2008–2016
Taulukko 4.1 Vuoden 2016 ylijäämä ja sen käyttö	Tabell 4.1: Överskottet år 2016 och dess användning
Taulukko 4.2 Osakeyhtiöiden osingonjako ja sijoitetun vapaan oman pääoman palautus	Tabell 4.2: Aktiebolagens vinstutdelning och återbäring av fonden för inbetalat fritt eget kapital
Taulukko 4.3 Keskimääräinen laskuperustekorkoisten vakuutusten kokonaistuotto prosentti	Tabell 4.3: Genomsnittlig totalavkastningsprocent för försäkringar med beräkningsränta
Taulukko 4.4 Laskuperustekorkoisten vakuutusten suhteelliset osuudet vastuuvälästä vuonna 2016 (%)	Tabell 4.3 De på beräkningsränta grundade försäkringarnas relativa andel av ansvarsskulden år 2016 (%)
Taulukko 4.5 Eräiden vakuutustuotteiden kokonaistuottoja vuonna 2016 (%)	Tabell 4.4 Vissa försäkringsprodukters totalavkastningar år 2016 (%)
Kuvio 5.1 Yksilöllisen eläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.1 Differensen mellan totalavkastningen på individuell pensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.2 Ryhmäeläkevakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 10 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.2 Differensen mellan totalavkastningen på gruppensionsförsäkring och finska statsobligationer med 10 års löptid per bolag
Kuvio 5.3 Säästövakuutuksen kokonaistuoton ja Suomen valtion 5 vuoden obligaation erotus yhtiöittäin	Figur 5.3 Differensen mellan totalavkastningen på sparförsäkring och finska statsobligationer med 5 års löptid per bolag

